

UDK: 657.1-657.01

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIIY VA O'RTA MAXSUS TA'LIM VAZIRLIGI**

NAMANGAN DAVLAT UNIVERSITETI

«IJTIMOIY-IQTISODIY FAKULTET»

“IQTISODIYOT” KAFEDRASI

“BUXGALTERIYA HISOBI”

**FANIDAN AMALIY MASHG'ULOTLAR UCHUN BO'YICHA O'QUV
USLUBIY QO'LLANMA**

NAMANGAN – 2019

Ma'sul muharrir:

I.Soliyev – NamDU iqtisodiyot kafedrası
mudiri, i.f.n, dotsent

Tuzuvchilar:

K.I.Sirojiddinov- NamDU Iqtisodiyot kafedrası
katta o'qituvchisi.

R.N.Imomov- NamDU Iqtisodiyot kafedrası
stajyor-tadqiqotchi-izlanuvchisi

Taqrizchilar:

N.Sotvoldiyev – NamDU “Iqtisodiyot”
dotsenti, i.f.n.

K.Boymirzayev –NamDU,
“Goegrafiya” kafedrası dotsenti, g.f.n.

1-Mavzu. Buxgalteriya hisobi fanining predmeti va usullari

1-Masala.

Maqsad- hisob turlarini o'rganish.

Vazifa- keltirilgan jarayonlarni hisob turlari bo'yicha guruhlang.

Xisob turlari:

Operativ(tezkor) hisob;

Statistik hisob;

Buxgalteriya hisob..

Masalani bajarish uchun ma'lumotlar.

Korxona faoliyati vujudga keladigan jarayonlar:

1. Ishlab chiqarish tsexi boshlig'i ta'minot bo'limiga keyingi oyga xom ashyoni olish uchun buyurtma berdi.
2. Korxona rahbari telefon orqali bir hafta ichidagi maxsulot ishlab chiqarish haqidagi ma'lumotlarni so'radi.
3. Xodimlar bo'limi boshlig'i korxona xodimlari bilan so'rovini o'tkazilishi haqidagi topshiriqni olgan.
4. Korxona raxbarga har bir tsex boshlig'i joriy hisobot davrida maxsulotni o'rtacha ishlab chiqarilishi haqidagi ma'lumotlarni taqdim etdilar.
5. Ombor mudiri faktura asosida tayyor maxsulotlarni saqlashga qabul qilib oldi.
6. Kassir korxona xodimga xizmat safari uchun hisobdorlik summasini berdi.
7. Korxona rahbari xodimlari mehnatiga haq to'langanligi to'g'risida ma'lumotga ega bo'ldi.
8. Korxona kassasiga xaridorlardan sotib olingan mahsulot uchun naqd pul topshirildi.
9. Ta'minot bo'limi boshlig'i korxona rahbariga bir oy ichida qilingan ishlarning natijalari haqida axborot bergan.
10. Bosh muxandis korxona rahbariga bir oy ichida elektro-energiya resurslaridan foydalanish haqida axborot bergan.

2-Masala.

Maqsad - hisobi turlari haqidagi bilimlarni mustahkamlash.

Vazifa - keltirilgan vaziyatlarda hisobning qaysi turlaridan foydalanilganligini ko'rsating.

Masalani bajarish uchun ma'lumotlar.

Korxona faoliyatidagi jarayonlari :

1. Korxona kassasidan xodimlarga ish haqi berildi.
2. Bosh iqtisodchi aktsionerlar kengashiga korxona tomonidan o'tgan yilda ishlab chiqarilgan maxsulotlar va har bir turi bo'yicha o'rtacha sotish narxi haqidagi hisob-kitobni taqdim etdi.
3. Bosh mexanik moddiy-texnik ta'minot bo'limiga ehtiyot qismlarni xarid qilishga buyurtma berdi.
4. Korxona rahbari xodimlar bo'limi boshlig'iga xodimlarning ma'lumoti haqidagi axborot tayyorlash haqida ko'rsatma berdi.

5. Buxgalter o'tgan oyda ishlab chiqarilgan maxsulotlarning haqiqiy tannarxi hisob kitobini qildi.

6. Xodimlar bo'limi boshlig'i korxona rahbariga xodimlarning ma'lumoti haqidagi axborot taqdim etdi.

7. Buxgalter xodimlarning ish haqlaridan soliqlarni ushlab qoldi va buxgalteriya yozuvlarida aks ettirdi.

8. Korxona moliya bo'limining boshlig'i aktsionerlar kengashiga keyingi yildagi pul mablag'lari harakati bo'yicha smetani taqdim etgan.

9. Moddiy- texnik ta'minot bo'limi boshlig'i korxona rahbariga keyingi oyda materiallarni xarid qilish bo'yicha buyurtmani tasdiqlash uchun topshirdi.

10. Kassir limitdan ortiqcha naqd pul mablag'larini bankdagi hisob-kitob schyotiga topshirdi.

3-Masala.

Maqsad- korxona mablag'larini ularning turlari bo'yicha guruhlanishini o'rganish.

Vazifa- keltirilgan ma'lumotlar asosida korxona ma'lumotlarini tasnifga muvofiq guruhlarini ajratib, guruhlarga ajratish.

Korxona mablag'larining guruhlari:

1. Asosiy mablag'lar.
2. Aylanma mablag'lar.
3. Nomoddiy aktivlar.
4. Moliyaviy qo'yilmalar.
5. Oborotdan tashqari aktivlarga qo'yilmalar.
6. Boshqa tomonga qaratilgan mablag'lar.

Masalani bajarish uchun ma'lumotlar.

“Nur” firmasining mablag'lari:

1. Yuk avtomobillari.
2. Kassadagi naqd pullar.
3. Qisqa muddatli moliyaviy qo'yilmalar.
4. Xo'jalikka tegishli uskunalar.
5. Ehtiyot qismlar.
6. Hisob-kitob schyotidagi pul mablag'lari.
7. Yoqilg'i.
8. Avtomashinalar uchun garaj.
9. Firma binosi.
10. Ko'p yillik o'simliklar.
11. Firmaning tovar belgisi va savdo markasi.
12. Qurulish materiallari.
13. Firmaning hisobdor shaxsdan qarzдорlik summasi.
14. Tayyor maxsulotlar.
15. EHM uchun dasturiy maxsulotlar.
16. TSex binosini qurishga ajratilgan mablag'lar.
17. Boshqa debitorlar bilan hisob -kitoblar.
18. Valyuta schyoti.

19. Firmaning debetorlik qarzi.
 20. Brokerlik o'rnining qiymati.
 21. O'rnatish uchun uskunalar.
 22. Ishlab chiqarishdagi dasgohlar.
 23. Byudjetga bo'lg'usi foydadan avansli ajratmalar.
- Mablag'lar yuqorida keltirilgan tartib bo'yicha guruhlariga ajratiladi.

4 -Masala.

Maqsad - manbalarining tasnifi haqidagi bilimlarni mustahkamlash.

Vazifa - manbalarni ularning turlari va tashkil topish joylari bo'yicha guruhlariga ajratish.

Korxona mablag'larining tashkil topish manbalari:

1. O'z mablag'larining manbalari.
2. Qarzga olingan mablag'larining manbalari yoki majburiyatlar.

Masalani bajarish uchun malumotlar.

“Metal gaz” ma'suliyati cheklangan jamiyat mablag'larining tashkil topish manbalarini joriy yilning 1-yanvaridagi xolati bo'yicha ruyxati.

1. Ustav kapitali.
2. Metal kombinatiga ortib junatilgan turba uchun qarzдорlik summasi.
3. Rezerv kapitali.
4. 11-sonli avtotransport korxonasiga ko'rsatilgan xizmat uchun qarzдорlik summasi.
5. Pardoqlash tsexi ishchilariga ish haqi to'lash bo'yicha qarzдорlik summasi.
6. Mahsulotlarni sotishdan olingan foyda.
7. “Taminot- sotish” firmasiga mashinalarni tamirlash uchun ehtiyot qismlari bo'yicha qarzдорlik summasi.
8. Bankning qisqa muddatli qarzlari.
9. CHiqindilarni sotishdan olingan foyda.
10. Mexanika tsexi ishchi K.Mamatovga xizmat safari bo'yicha qarzдорligi summasi.
11. “Metal gaz” ma'suliyati cheklangan jamiyatning o'tgan yildan qolgan taqsimlanmagan foydasi.
12. “Energiya davlat ta'minoti” AJ ga iste'mol qilgan elektr energiyasi uchun qarzдорlik summasi.
13. Olingan bank kreditlari bo'yicha qarzдорlik summasi.
14. Suv ta'minoti korxonasiga iste'mol qilingan suv uchun qarzдорlik.

5- Masala.

Maqsad- buxgalteriya hisobi obektlarini o'rganish.

Vazifa- Xo'jalik mablag'lari va ularni tashkil bo'lish manbalarini keltirilgan shakl bo'yicha guruhlariga ajratish.

Turlari va joylashtirilishi bo'yicha korxona mablag'lari	Summa (ming so'm hisobida)	Tashkil bo'lish manbalari	Summa (ming so'm hisobida)
---	----------------------------------	------------------------------	-----------------------------------

1. Ishlab chiqarishga patent va xokazo.	2503	1 Ustav kapitali va xokazo. Jami	29591
Jami			

Masalani bajarish uchun ma'lumotlar.

Joriy yilning 1-yanvarida. "Metal gaz" ma'suliyati cheklangan jamiyatning mablag'larning mavjudligi va manbalari.

Xo'jalik mablag'lari va manbalarining nomi.	Summa (ming so'm hisobida)
1. Ishlab chiqarishni amalga oshirish uchun patent	2303
2. Ustav kapitali	29591
3. Yuk avtomobillari	2796
4. Mol yetkazib beruvchilar va pudratchilar bilan hisob-kitoblar	425
5. Traktorlar	1522
6. Avtomashinalar uchun garaj	2332
7. Hisob-kitob schyotidagi pul mablag'lari	1988
8. Frezerli dastgohlar	157
9. Ko'p yillik daraxtlar	973
10. Xo'jalikka tegishli bo'lgan asboblari-uskunalar	253
11. Ta'mirlash ustaxonasining binosi	500
12. Kompyuterlar	1
13. Kassadagi pul mablag'lari	198
14. Yoqilg'i	445
15. Idora binosi	3438
16. Issiqxona mo'rilar	265
17. Po'lat tunuka	886
18. Valyuta schyoti	895
19. Tom yopadigan tunika	355
20. Tayyor maxsulotlar	245
21. Korxonaning soliqlar va yig'imlar bo'yicha qarzi	802
22. Idishlar	853
23. Qurulish materiallari	672
24. Neft maxsulotlari	1742
25. TSex binosi	827
27. Buyoqlar	285
28. Kreditorlar bilan hisob-kitoblar	822
29. Ehtiyot qismlar	7356
30. Boshqa ishlab chiqarish binolari	368
31. Materiallar	8
32. Xisobdor shaxslar tomonidan qarzidorlik summasi	177
33. Qisqa muddatli moliyaviy qo'yilmalar	150
35. Banklarning qisqa muddatli kreditlari	3324
36. Tayyorlash tashkilotlarining qarzidorligi	597

37. Xodimlar bilan ish haqi bo'yicha hisob-kitoblar	4100
38. Foyda	4276
39. Korxonaning sug'urta va ta'minot bo'yicha qarzdorligi	75
40. Boshqa ishlab chiqarish zaxiralari	525
41. Aksionerlardan xarid qilingan shaxsiy aksiyalar	4174
42. Rezerv kapitali	517
43. Boshqa debitorlar bilan hisob-kitoblar	112
44. Qo'shimcha kapitallar	781
45. Asosiy ishlab chiqarish	828
	3254

6-Masala.

Maqsad- mablag'larni joylashtirilishi va tashkil bo'lish manbalari bo'yicha guruhlariga ajratishni o'rganish.

Vazifa- mablag'larni ularning joylashtirilishini hisobga olish bilan guruhlariga ajratish.

Mablag'larni joylashtirilishi bo'yicha guruhlanishi:

1. Ishlab chiqarish sohasida.
2. Muomala sohasida.
3. Noishlab chiqarish sohasida.

Mablag'lar manbalarini ularning turlari bo'yicha guruhlariga bo'lish.

Xususiy: Fondlar (kapitallar).

Qarzga olingan: Banklar kreditlari.

Masalani bajarish uchun ma'lumotlar.

“Tong” ishlab chiqarish korxonasining joriy yilning 1-yanvaridagi hisobga olish obektlari

Xo'jalik mablag'lari va manbalari nomi.	Summa (ming so'mda)
1. Omborxona binosi	30000
2. TSex binosi	50000
3. Idora binosi	26850
4. Jamg'arma bankidagi hisob raqamdagi pullar	15400
5. Yuk avtomobillari	34600
6. Xom ashyo	2800
7. Ustav kapitali	197000
8. Yordamchi xo'jaligidagi ona qo'ylar va qo'chqorlar	10200
9. Asosiy vositalarning eskirishi	65000
10. Foyda	80000
11. Ko'p yillik daraxtlarni ekish xarajatlar	3500
12. Kassa	80
13. Banklarning qisqa muddatli kreditlar	55000
14. Xodimlar bilan ish haqi bo'yicha hisob-kitoblar	65000
15. Rezerv kapitali	10850
16. Traktorlar	15220

17. Dasgohlar	45000
18. Yosh qo'zilar	40000
19. Korxonaga xaridor va buyurtmachilarning qarzdorligi	80000
20. Ozuqalar	15200
21. Qurilish materallari	12000
22. Idish materiallar	15000
23. Issiqlik quvurlari	85000
24. Qoramollar	20000
25. Moylash materiallari	40000
26. Bankning uzoq muddatli kreditlari	21000
27 Tayyor maxsulotlar	44000
28. Kelgusi xarajatlarga rezervlar	11000

“Keys-stadi” ko'rinishidagi masala

2018 yil iyul oyida Sanoat-qurilish bankidagi hisoblashish schyotidan quyidagi maqsadlar uchun naqd pul kassaga olindi:

1. Iyul oyining 02-kunida ishchi xodimlarga mehnat haqi berish uchun UR№541826 chekka muvofiq 1500000 so'm olingan.
2. Iyul oyining 11-kunida xodimlarni xizmat safariga jo'natish va tezkor xo'jalik sarflari uchun quyidagi miqdorda naqd pul UR№541827 chekka muvofiq olingan:
 - xizmat safari uchun - 75000 so'm.
 - tezkor xo'jalik sarfi uchun - 25000 so'm.
 - JAMI: - 100000 so'm.
3. Iyul oyining 13-kunida UR№541828 chekka muvofiq ishchi va xodimlarga moddiy yordam berish uchun bankdan 480000 so'm olindi.
4. Iyul oyining 17-kunida ishchi va xodimlarga mehnat haqi yuzasidan bo'nak puli (avans) berish uchun UR№541829 chekka muvofiq 670000 so'm olindi.
5. Iyul oyining 21-kunida sub'ekt tomonidan maqsadli o'qishga yuborilgan talaalarga stipendiya to'lash uchun UR№541830 chekka muvofiq 32000 so'm olindi.
6. Iyul oyining 26-kunida ilg'or ishchi va xodimlarni mukofotlash uchun bosh direktorning 24 iyuldagi 187-buyrug'iga ko'ra, UR№541831 chekka muvofiq 450000 so'm olindi.
7. Iyul oyining 28-kunida xodimlarga nafaqa to'lash uchun UR№541832 chekka muvofiq 85000 so'm olindi.

Yuqorida qayd etilgan UR№541826 – UR№541832 cheklarga sub'ektning bosh direktori va bosh buxgalteri tomonidan imzolangan, muhr bilan tasdiqlangan va bankdan naqd pullarni katta kassir olgan.

Vazifa: Ushbu muomalalarga asosan olingan naqd pullar bo'yicha ushbu cheklar to'lg'azilsin va tegishli qismlarga ajratilib, bankka topshirilsin va kassaning dastlabki xujjatlariga asos sifatida tirqalsin.

2-Mavzu. Pul mablag'lari va hisob-kitoblar hisobi

1-masala.

Maqsad- korxona mablag'lari, kelar manbalarni xususiyati va ularning o'zaro aloqasini o'rganish.

Vazifa- keltirilgan xo'jalik jarayonlariga muvofiq nima va qanday o'zgarganligini ko'rsating.

Topshiriqni rasmiylashtirish quydagi tartibda amalga oshiriladi:

1. Hisobdor shaxs kassaga oldin olgan avans summasining foydalanilmagan qismini qaytargan.

a) kassadagi pul mablag'larni kupaydi; b) hisobdor shaxsning debitorlik qarzi kamaygan va xokazo.

Masalani bajarish uchun ma'lumotlar.

Xo'jalik operatsiyalari:

1. Kassadan hisobdorlik summasi berildi - 200000 so'm.

2. Hisob-kitob schyotidan mol yetkazib beruvchiga avans sifatida o'tkazib berildi - 4000000 so'm.

3. Korxona omboriga mol yetkazib beruvchilardan materiallar kelib tushdi - 8000000 so'm.

4. Kassadan yordamchi ishlab chiqarish xodimlariga hisoblangan ish haqi berildi - 12000000 so'm.

5. Kassadan alimentlar berildi - 27000 so'm.

6. Foyda hisobidan tasischilarga dividendlar hisoblendi -1210000 so'm.

7. Hisob-kitob schyotidan tasischilarga hisoblangan dividend summalari o'tkazildi - 1210000 so'm.

8. Asosiy ishlab chiqarishga materiallar berildi - 4800000 so'm.

9. Kassa limitidan ortiqcha pul hisob-kitob schyotiga qaytarildi-170000 so'm.

2-Masala.

Maqsad- buxgalteriya balansining tarkibiy tuzilishini o'rganish.

Vazifa- Jadvalda keltirilgan korxona mablag'lari va ularning kelar manbalarini guruhlariga ajratish.

Masalani bajarish uchun ma'lumotlar .

“Madat” OAJ ning mablag'lari va manbalari:

Davr boshidagi mablag'lar va manbalar	Summa (ming so'mda)
1. Asosiy vositalar	398000
2. Nomoddiy aktivlar	89000
3. O'rnatish uchun uskunalar	220000
4. Oborotdan tashqari aktivlarga qo'yilmalar	449000
5. Qisqa muddatli moliyaviy qo'yilmalar	163000
6. Ustav kapitali	1146000
7. Kreditorlar bilan hisob-kitoblar	297000
8. Banklarning qisqa muddatli kreditlari	360000
9. Hisodor shaxslar bilan hisob-kitoblar	18000

10. Kelgusi xarajatlar rezervi	150000
11. Xaridorlar va buyurtmachilar bilan hisob-kitoblar	187000
12. Mol yetkazib beruvchilar va pudratchilar bilan hisob-kitoblar	210000
13. Ishlab chiqarish zaxiralari	836000
14. Kassa	10000
15. Hisob-kitob schyoti	364000
16. Tugallanmagan ishlab chiqarish	76000
17. Debitorlar bilan hisob kitoblar	31000
18. Foyda	678000

Malumotlarni jadvalda keltirilgan shakl bo'yicha guruhlariga ajrating.

“Madat” OAJ ning joriy yilning 1-yanvariga balansi

Aktiv	Summa (ming so'mda)	Passiv	Summa (ming so'mda)
Asosiy vositalar va hokazo	398000	Ustav kapitali va xokazo	1146000

3- Masala.

Maqsad - balansning tarkibiy tuzilishi to'g'risidagi bilimlarni mustahkamlash.

Vazifa - Oyoq kiyimini ishlab chiqaruvchi korxonaning hisobot yili boshi va oxiridagi tarkibi bo'yicha mablag'lari hamda uning tashkil topish manbalarini guruhlariga ajratish.

Masalani bajarish uchun ma'lumotlar.

Korxonaning mablag'lari va ularning tashkil topish manbalari to'g'risida ma'lumot

Mablag'larning alohida turlarining nomi va ularni tashkil bo'lish manbalari.	Summa (ming so'm)	
	yil boshida	yil oxirida
1. Ombordagi ayollar tuflilari	1200	4300
2. Bankdagi hisob-kitob schyoti	6000	17300
3. Qo'shimcha kapitallar	2000	3500
4. CHarm zavodiga charm uchun qarzidorlik	800	3200
5. Fabrika binosi	90000	212800
6. Ombordagi tagcharmbop teri	5000	19700
7. Ombordagi bolalar tuflisi	800	2800
8. Hisobdor shaxslarga qarzidorlik summasi	130000	316000
9. Ustav kapitali	12000	34400
10. TSexdagi kesuvchi dasgohlar	800	1340
11. Transport xizmatidan olingan foyda	1000	2300
12. TSexdagi tugallanmagan ishlab chiqarish	700	1300
13. Ombordagi mashina moyi	1200	4200
14. SHubxali qarzlar bo'yicha rezervlar	20000	42500

15. Ombor binosi	700	2190
16. “Tuqmachi savdo” firmasidan olingan materiallar uchun qarzdorlik summasi	200	950
17. Xodimlardan ish haqi bo'yicha qarzdorlik summasi	2300	5400
18. Ombordagi boqa xom ashyolar	2000	3600
19. Bankka qisqa muddatli qarz bo'yicha qarzdorlik summasi	500	5300
20. Soliqlar va yig'imlar bo'yicha qarzdorlik summasi	600	1700
21. TSexdagi erkaklar botinkalari byicha tugallanmagan ishlabchiqarish	20	100
22. Kassadagi naqd pullar	1500	2100
23. Taqsimlanmagan foyda	7000	17600
24. Tikuv tsexidagi tikuv mashinalari	3900	8800
25. Ombordagi qora yupqa teri	600	4090
26. “Elektr energiya ta'minot” AJ ga iste'mol qilingan energiya uchun qarzdorlik summasi	200	1100
27. “Suv ta'minot” AJga iste'mol qilingan suv uchun qarzdorlik summasi		
28. Ombordagi tikuv iplari	400	900
29. Maqsadli moliyalashtirish	500	650
30. TSexdagi o'lchov mashinalari	4000	4300
31. Kelgusi davr xarajatlar rezervlari	300	7300
32. TSex boshlig'ining hisobdorlik summolari bo'yicha qarzdorlik summasi	30	20
33. Ombordagi erkaklar botinkalari	1000	1730
34. Nomoddiy aktivlar	200	300
35. Maxsulot sotishdan olingan foyda	16700	26660
36. O'rnatish uchun mo'jallangan jihozlar	900	1400
37. Ombordagi bolalarning sport tuflilari	600	1270
38. CHarm zavodidan qarzdorlik summasi	1200	2000
39. “Ulgurjisavdo” AJ ning olingan tovar uchun qarzdorlik summasi	400	2180

4-Masala.

Maqsad- korxana obektlarni balansning aktiv va passiv tomonlari bo'yicha joylashni o'rganish.

Vazifa- Tasdiqlangan shakildagi blankadan foydalanib, joriy oy boshidagi balansni tuzing (Buxgalteriya balansi – 1 shakl).

Masalani bajarish uchun ma'lumotlar.

Korxonaning hisobot sanasidagi xo'jalik mablag'lari va ularni tashkil topish manbalari.

Nomi.	Summa (ming)
-------	--------------

	so'mda)
1. Yuk avtomashinalari	415000
2. Benzin	73000
3. Traktorlar	409000
4. Sigirlar	99000
5. Mol yetkazib beruvchilar va pudratchilar bilan hisob-kitoblar	135500
6. Foyda	380000
7. Mevali bog'	145900
8. Madaniyat uyi	800000
9. Bankning uzoq muddatli kreditlari bo'yicha qarzдорlik	535000
10. Hisob-kitob schyotidagi pul mablag'lari	300000
11. Ustav kapitallari	397500
12. Tayyor maxsulotlar	270500
13. Mineral o'g'itlar	361500
14. Boshqa kuzgi o'g'itlari	112800
15. Qo'shimcha kapitallar	1200000
16. Maxsus fond	7000
17. Oshxona uskunalari	81900
18. Ehtiyot qismlar	113800
19. Korxonani mulklarni sug'urtalash bo'yicha qarzдорligi	4500
20. Tugallanmagan asosiy ishlab chiqarish	390000
21. Oshxona binosi	112500
22. Kassadagi pul mablag'lari	100
23. Ombor binosi	111000
24. Zaxirali dorilar	12100
25. Xaridorlarning qarzдорligi	15600
26. Arralangan yogochlar	11800
27. Kombaynlar	579000
28. Rezerv kapitali	604000
29. Ish haqi bo'yicha qarzдорlik	85800
30. Molxona binolari	858000
31. Xaridorlarning hisobot oyi bo'yicha qarzдорligi	250
32. Suv ta'minot minorasi	40150
33. Toshli devor	7200
34. Idora shkaflari	500
35. Moyli buyoq	250
36. Garaj binosi	11800
37. Har xil debetorlar bo'yicha qarzдорlik	1200
38. Banklarning qisqa muddatli kreditlari	713000
39. Boshqa tugallanmagan ishlab chiqarish	718200
40. Soliqlar va yig'implar bo'yicha qarzдорlik	100000
41. Qurulish materiallari	100200
42. O'stirishdagi hayvonlar	890800

43. Ozuqa	390900
44. Bankdagi maxsus schyot bo'yicha mablag'lar	2000
45. Maqsadli moliyalashtirish	1105000
46. Kelgusi davr xarajatlari bo'yicha rezervlari	215000
47. Kapital qo'yilmalar bo'yicha kreditorlar	102800
48. Oomborxona binolarining asbob- uskunolari	110000
49. SHubhali qarzlar bo'yicha rezervlar	8800
50. Qisqa muddatli kreditlar bo'yicha qarzidorlik	8000
51. Mol yetkazib beruvchilar va pudratchilar bilan hisob-kitoblar	501000
52. Mol yetkazib beruvchilarga berilgan avanslar bo'yicha qarzidorlik	8000
53. Ustaxonadagi asosiy vositalarni tugallanmagan tamirlanishiga xarajatlar	1000
54. Moddiy zararni qoplash bo'yicha hisob kitoblar(moddiy javobgar shaxslarniki)	500
55. Xo'jalik asboblari	46000
56.Idish va idish materiallari	50500
57. Asosiy podani shakillantirish bo'yicha xarajatlar	36000

5-Masala.

Maqsad- balansning namunaviy shaklini o'rganish.

Vazifa- keltirilgan ma'lumotlar asosida korxonaning davr boshidagi balansini tuzing.

Masalani bajarish uchun ma'lumotlar.

“Sug'diyoona” MCHJ da joriy yilning 1-yanvaridagi mablag'lar va ularning tashkil topish manbalarining qiymati

Mablag'lar va ularni tashkil manbalari.	Summa (ming so'mda)
1. Idora binosi	8400
2.Xom ashyo	1475
3. Ustav kapitali	600737
4. O'rish mashinalari	5725
5. Yordamchi xo'jalikdagi ikki yoshdan kattaroq buzoqlar	11620
6. Kelgusi xarajatlar rezervlari	3400
7. Rezerv kapitali	18000
8. Kelgusi davr xarajatlari	38200
9. Xodimlarga ish haqi bo'yicha qarzidorlik	9022
10. Traktorlar	27676
11. Mol yetkazib beruvchilarga qarzidorlik summasi	550
12. Bankdagi hisob-kitob schyotidagi pullar	86715
13. Qo'shimcha kapitallar	6406

14. Maqsadli moliyalashtirish	26615
15. Kassadagi naqd pullar	494
16. Yordamchi xo'jalikdagi qishloq xujaligi mashinalari	11500
17. Yordamchi xo'jalikdagi buzoqlar uchun yemlar	11773
18. Ishlab chiqarish binolari va inshootlari	54200
19. Hisobdor shaxsning qarzdorligi	41
20. Bankdagi maxsus schyotlardagi pullar mablag'lari	36100
21. Pudratchilarga qarzdorlik	17640
22. Asosiy vositalarning amortizatsiyasi	71270
23. Yo'ldagi pul mablag'lari	30218
24. Yordamchi xo'jalikdagi maxsuldor qoramollar	52400
25. Bankining qisqa muddatli qarzlari	4120
26. Qurilish materiallar	41487
27. Yordamchi xo'jalikdagi mevali bog'	41540
28. Boshqa asosiy vositalar	215476
29. Tayyor maxsulotlar	12580
30. Tugallanmagan ishlabchiqarish	14000

6-Masala.

Maqsad- xo'jalik jarayonlari (operatsiyalari) ta'siri ostida balansdagi o'zgarishlarini o'rganish.

Vazifa- Keltirilgan Xo'jalik operatsiyalari asosida balans aktivi va passivini o'zgarishlarini aks ettiring.

Masalani yechish uchun ma'lumotlar.

“Sug'diyoona” MCHJ da joriy yilning yanvaridagi xo'jalik jarayonlari

Mazmuni.	O'zgarishlar(+;-)		O'zgarishlar turi
	Aktivda	Passivda.	

1. Kassaga hisob-kitob schyotidan pul olib kelindi	+	;	-	+A-A = P
2. Kassadan xodimlarga ish haqi berildi	-		-	-A = - P
3. Foydaning bir qismi ustav kapitallarini ko'paytirishga yo'naltirildi				
4. Foyda hisobidan rezerv kapitli ko'paytirildi				
5. Korxona omboriga mol yetkazib beruvchilardan ehtiyot qismlar kelib tushdi				
6. Ehtiyot qismlar uchun mol yetkazib beruvchilardan olingan schyotlar to'landi				
7. Ishlab chiqarishdan tayyor maxsulot omborga qabul qilindi				
8. Ombordan tayyor mahsulotlar xardorlarga ortib jo'natildi				
9. Ish haqidani soliqlar ushlab qolindi				
10. Hisob-kitob schyotidan bank kreditlari bo'yicha qarzdorlik summasini bir qismi to'landi				

7-Masala.

Maqsad- xo'jalik operatsiyalari ta'siri ostida balansdagi o'zgarishlar haqidagi bilimlarni mustahkamlash.

Vazifa - xo'jalik operatsiyalarini balansda aks ettirish (oldingi masalada keltirilgan shakldan foydalangan xolda).

Masalani bajarish uchun ma'lumotlar.

Xo'jalik operatsiyalari:

1. Hisobdorlik summasi hisobiga materiallar xarid qilingan.
2. Hisob-kitob schyotidan mol yetkazib beruvchiga avans hisobida pul o'tkazib berildi.
3. Ombordan ishlab chiqarishga materiallar berildi.
4. Hisob-kitob schyotidan xaridorlarga oldin olingan avans qaytarildi.
5. Kassaga hisobdor shaxsdan ortiqcha hisobdorlik summasi qaytarildi.
6. Kassa limitidan ortiqcha summa hisob-kitob schyotiga topshirildi.
7. Xom ashyo xarid qilingan, yetkazib beruvchiga haq tulanmagan.
8. Rezerv kapitali hisobiga zararlar qoplandi.
9. Ish haqi hisoblendi.
10. Tayyor mahsulot xaridorlarga jo'natildi.

8-Masala.

Maqsad- xo'jalik operatsiyalari ta'siri ostidagi o'zgarishlarni balansda aks ettirish.

Vazifa-Hisobot davri boshidagi balans ma'lumotlari va xo'jalik operatsiyalaridan foydalanib, hisobot davri oxiriga balansni tuzing.

Masalani bajarish uchun ma'lumotlar.

1-Yanvarga balans(boshlang'ich)

Aktiv.	Summa (ming so'mda)	Passiv.	Summa (ming so'mda)
1. Asosiy vositalar	35000	1. Ustav kapitali	40000
2. Materiallar	10000	2. Foyda	3000
3. Kassa	100	3. Bankning qisqa muddatli krediti	2000
4. Hisob-kitob schyoti	4000	4. Xodimlar bilan ish haqi bo'yicha hisob kitoblar	500
5. Ombordagi tayyor mahsulot	900	5. Mol yetkazib beruvchilar va pudratchilar bilan hisob-kitoblar	4500
Balans	50 000	Balans.	50 000

Yanvar oyidagi xo'jalik operatsiyalari.

Mazmuni.	Summa (ming so'mda)
1. Kassadan hisobdorlik summasi berildi	100
2. Foydaning bir qismi ta'sischilarning farmoyishi bo'yicha ustav kapitallariga qo'shildi	1500
3. Mol yetkazib beruvchilardan omborga materiallar qabul qilib olindi	15000
4. Qisqa muddatli kreditning bir qismi bankka qaytarilgan (hisob-kitob schyotidan tulandi)	1000
5. Ishlab chiqarishga xom ashyo berildi	120
Jami.	17720

9-Masala.

Maqsad- sintetik schyotlarni ochish va ularga yozish uslubiyotini o'rganish.

Vazifa - "Zarbdor" OAJ ning joriy yilning 1-martidagi balansi asosida sintetik schyotni ochish.

Masalani bajarish uchun ma'lumotlar.

"Zarbdor" OAJ ning joriy yilning 1-martidagi balansi

Aktiv.	Summa (ming so'mda)	Passiv.	Summa (ming so'mda)
--------	---------------------------	---------	----------------------------

1. Asosiy vositalar	208302	1. Ustav kapitali	579757
2. Materiallar	388100	2. Rezerv kapitali	50160
3. Asbob-uskunalar	7160	3. Xodimlar bilan ish haqi bo'yicha hisob kitoblar.	20820
4. Kassa	102	4. Qisqa muddatli kreditlar va qarzlar bo'yicha hisob kitoblar.	5800
5. Hisob raqami.	62974	5. Mol yetkazib beruvchilar bilan hisob kitoblar	10370
6. Hisobdor shaxslar bilan hisob-kitoblar	269	Balans	666907
Balans	666907		

1. Vazifalarni bajarish uchun ishchi daftarda quyida keltirilgan tartibda bo'yicha schyotlarni oching.

0001-schyot "Asosiy vositalar"

Debet

Kredit

Operatsiyalarning mazmuni va tartib raqami	Summa (ming so'mda)	Operatsiyalarning mazmuni va tartib raqami	Summa (ming so'mda)

2. Keltirilgan shakl bo'yicha ruyxatga olish daftarini tuzing va unda xo'jalik operatsiyalari va korrespondentsiyalashuvchi schyotlarni aks ettiring.

Joriy yilning mart oyi uchun xo'jalik operatsiyalari ruyxatga daftari

T/R	Operatsiyalar mazmuni	Korrespondentsiyalanuchi schyotlar Debet Kredit	Summa (ming so'mda)

Mart oyidagi xo'jalik operatsiyalari

Xo'jalik operatsiyalarining mazmuni	Summa (ming so'mda)
1. Hisob-kitob schyotidan kassaga pul olib kelindi	12500
2. Hisobdor shaxsga xizmat safari xarajatlari uchun pul berildi	1500
3. Hisob-kitob schyotidan mol yetkazib beruvchilarga qarzidorlik summasi o'tkazib berildi	7000
4. Kassadan ish haqi berildi	8000
5. Hisob-kitob schyotiga bankdan qisqa muddatli qarz summasi kelib tushdi	90000
6. Hisobdorlik summalar hisobiga materiallar xarid qilingan.	1000
7. Foydalanilmagan hisobdorlik summasi kassaga qaytarildi	263
8 Mol yetkazib beruvchilardan xom ashyo kelib tushdi	25000
9 Mol yetkazib beruvchilarning schyoti to'lashga qabul qilindi	14000

3. Malumotlarni ruyxatga qayd daftariga oldinroq ochilgan schyotlar bo'yicha

qayd qiling, schyotlar bo'yicha oborotlarni hisoblab chiqing va 1-apreldagi qoldiqni aniqlang.

4. SHaxmatli oborot vedomostini tuzing.

5. "Zarbdor" OAJ ning 1-aprelga bo'lgan balansini tuzing.

10-Masala.

Maqsad –korxona kassasi jarayonlarini ro'yxatdan o'tkazishni va rasmiylashtirish tartibini o'rganish.

Vazifa - keltirilgan ma'lumotlar asosida kassadagi pul mablag'larini ro'yxatdan o'tkazish natijalari bo'yicha dalolatnoma tuzish.

Masalani bajarish uchun ma'lumotlar.

Joriy yilning 10-martida "Tong" OAJ kassasidagi mablag'larni ro'yxatdan o'tkazish amalga oshirilgan. Komissiya joriy yilning 9-martidagi 1-sonli buyruqqa asosan tashkil qilingan.

Xujjatlarning oxirgi raqamlarilari:

- kassa kirimniki -20;

- kassa chiqimniki -40.

Kunning boshidagi pul mablag'larining qoldigi 1575 so'm.

Kirim xujjatlari bo'yicha kelib tushgan 5554867 so'm.

CHiqim xujjatlaribo'yicha berilgan 5559943 so'm

Ro'yxatdan o'tkazish natijasida _____ so'm naqd pul mablag'lari borligi aniqlandi.

Komissiya raisi: Saidov N.T

Komissiya a'zolari: Odilov Ya.N Marahimov V.N

Kassir: Jasurov N.K

1-masala

OPERATSION FAOLIYATLAN KELGAN PUL OKIMLARI-TO'G'RI USUL

To'zatilgan sinov balansidan kisman axborot berilgan, quyidagi alohida xollarning xar biri buyicha operatsion faoliyatdan kelgan pul mablag'larini aniqlang. Xama xollarda hisob varaqlar odddiy qoldiqlarga ega. Quyidagi hisob varaqlardagi qoldiqlarni qo'llagan xolda sotishdan kelgan pul mablag'larini aniqlang:

	2009	2009
Olinadigan hisob varaqlar	20000	30000
Asosiy faoliyatdan daromad		1000000

1. Quyidagi hisob varaqlar qoldiqlarini qo'llagan xolda tavar moddiy zaxiralarini sotib olish uchun ishlatilgan pul mablag'larini aniqlang:

	2009	2009
Tayyor mahsulot tannarxi		700000
Ombordagi tayyor mahsulot	40000	35000
Mol yetkazib beruvchilarga	55000	400000

2. quyidagi hisob varaqlar qoldiqlarini qo'llagan xolda sotishdan kelgan pul mablag'larini aniqlang:

2009	2009
------	------

Xaridorlar va buyurtmachilarga to'lanadigan hisob varkalar	60000	70000
umidsiz qarzlar buyicha zaxira	3000	5000
asosiy faoliyatdan daromad		8000000

Umidsiz qarzlar buyicha xarajatlar 6000

3. Quyidagi hisob varaqlar qoldiqlarini qullagan xolda operatsion xarajatlar uchun pul mablag'larini aniqlang:

	2009	2009
Sotish buyicha xarajatlar		30000
Ma'muriy xarajatlar		25000
Boshqa avans to'g'risida		
To'langan xarajatlar	3000	2000
Boshqa majburiyatlar	5000	7000

2-masala

PUL OKIMLARI TO'G'RISIDAGI HISOBOT

Sizning iltimosingiz binoan, quyidagi ma'lumotlar "Toshkent enterprayzis" kompaniyasi uchun bosh buxgalter o'rinbosari tomonidan tayyorlangan. Barcha tavar moddiy boyliklarining sotilishi va olinishi hisoblash tamoyili buyicha aks ettirilgan.

Toshkent enterprayzis

Moliyaviy natijalar va taqsimlangan foyda to'g'risidagi hisobot yil oxiriga 31 dekabr, 2009 yil.

Sotish	100
Sotilgan tavarlar tannarxi	73
Yalpi foyda	27
Munis xarajatlar	
Sotish va ma'muriy xarajatlar	8
Eskirish	8
Foizlar	3
Jami xarajatlar	19
Soliqlar to'langauncha bo'lgan sof foyda	8
Daromad solig'i	4
Sof foyda	4
Taqsimlanmagan foyda, 31deabr 2009 yil	7
Jami	11
Dividendlar	1
Taqsimlangan foyda,31 dekabr, 2009 yil	10

Toshkent enterprayzis

Balans

31 dekabr, 2009 yil va 2009

	2009	1998
Aktivlar		
Asosiy vositalar	91	50
Joriy aktivlar		
Pul mablag'lari	1	20
Olinidigan hisob varaqlar	20	5
Tavar moddiy zaxiralari	47	15
Oldindan to'lanadigan xarajatlar	3	2
Jami joriy aktivlar	71	42
Jami aktivlar	162	92

Majburiy va o'z kapital

Joriy majburiyatlar		
To'lanadigan hisob varaqlar	39	14
To'lanadigan soliqlar	3	1
Jami joriy majburiyatlari	42	15
Uzoq muddatli bank qarzi	40	-
Jami majburiyatlar	80	15
Xususiy kapital		
Oddiy aktsiyalar	70	70
Taqsimlanmagan foyda	10	7
Jami xususiy kapital	80	77
Jami majburiyatlar va xususiy kapital	162	92

2009 yilning dekabrda kompaniya 54000000 so'mga Yangi bino sotib oldi. Xarid kisman 4000000 sumlik uzoq muddatli bank qarzi bilan moliyalashtirilgan. SHuningdek kompaniya boshlangich qiymati 1300000 sum bo'lgan asbob-uskunalarining 500000 sum naqd pulga sotdi. Asbob-uskunalar buyicha hisoblangan eskirish 80000ni tashkil qiladi:

Talab qilinadi:

1. to'g'ri usulni qo'llagan xolda pul okimlari to'g'risidagi hisobotni tayyorlash.
2. Bilvlsita usulni qo'llagan xolda muomalalardan olingan yoki ularda ishlatilgan sof pul mablag'larini aniqlang.

“Keys-stadi” ko'rinishidagi masala

Mol yetkazib beruvchilardan tovarlar olindi. Schyot-fakturadagi qiymati 5 000 000 so'm, olib kelish harajati 200 000 so'm. Transportning muhri buzilganligi uchun ushbu tovar tekshirilib qabul qilindi va natijada 500000 so'mlik tovar kam chiqdi.

Talab qilinadi.

- Tovarni qabul qilish qanday amalga oshiriladi
- Ushbu holatda qanday hujjat tuziladi
- Kamomad summasinianiqlang
- Kamomad bo'yicha da'vo hujjatini tuzing

- Ushbu muomalani tegishli schyotlarda qayd qiling

3-Mavzu. Asosiy vositalar va nomoddiy aktivlar hisobi

1-Masala.

Maqsad- asosiy vositalarni baholash usulini o'rganish.

Vazifa- SHartda keltirilgan ma'lumotlar bo'yicha asosiy vositalarni baholash qaysi turiga kiradi va ularning miqdori qanday?

Masalani bajarish uchun ma'lumotlar.

1. "Tinchlik" MCHJ da ikki yil avval asosiy vosita xarid qilingan edi, unga 89/36- sonli schyot bo'yicha 9100000 so'm to'langan. Jamiyat dastgohni yetkazib kelish uchun qo'shimcha 150000 so'm sarflagan. Dastgohga ikki yil uchun 2750000 so'mlik eskirish hisoblab sotilgan.
2. "Tinchlik" MCHJ da asosiy vositalarni qaytadan baholash o'tkazilgan. Qayta baholashga qadar tsex binosining qiymati 12350000 so'm zskirish summasi 1852500 so'm bo'lgan, qayta baholashdan keyin obektning qiymati 13840000, eskirish summasi 2076000 so'mni tashkil etgan.
3. MCHJ ulushli badal sifatida 2970000 so'm qiymatiga ega dastgohni topshiradi, topshirish paytida amortizatsiya summa 445500 so'm. SHartnoma shartlariga ko'ra dasgohn qo'shma korxona tomonidan 2524500 so'm narxda qabul qilinadi.
4. Qurulish krani dalolatnomasi bo'yicha 8800000 so'm bahoda qabul qilingan. O'rnatish xarajatlari - 128000 so'm.
5. Mahsulot ishlab chiqarishni to'xtatilishi munosabati bilan dastgoh sotilmoqda. Dastgohning hisob ma'lumotlari bo'yicha qoldiq qiymati - 8119 000 so'm, dasgohni eskirish summasi -1217850 so'm. Xaridor dastgoh uchun 7997150 so'm to'lagan.
6. "Tinchlik" MCHJ ni tugatilishi munosabati bilan qadoqlovchi dastgohning qiymatini baholash o'tkazilgan. Balans bo'yicha qoldiq qiymati 2331000 so'm. dasgohni eskirish summasi - 349650 so'm. Komissiya dastgoh qiymatini, uning haqiqiy holatini hisobga olish bilan 1270000 so'm miqdorida belgilagan.

1-masala

Kompaniya mol yetkazib beruvchilardan 1500000 pul birligiga (keyinchalik p.b.) avtomobil sotib oldi. Avtomobilni yetkazib keltirish xarajatlari 50000 p.b. tashkil etadi. Rasmiylashtirish xarajatlari 5000 p.b. Ekspeditorning xizmat safari xarajatlari 12000 p. Bundan tashkari kompaniya avtomobilni sotib olish uchun bankdan 1000000 p.b. uzoq muddatli kredit olgan. Kredit shartnomasida kreditning yillik foiz stavkasi 10% deb belgilangan va u 3 yildan keyin qaytarilishi ko'rsatilgan. Bunda "Mashina va uskunalar" scheti qaysi summaga debitlanadi_

- A) 1500000
- B) 1885000
- V) 1665000
- G) 1565000

2-masala

2010 yilning 1 yanvarida qiymati 2000000 p.b. bo'lgan uskuna sotib olingan.

Uskunaning ko'tilayotgan xizmat muddati-10 yil, unumdorligi-20000000 dona, to'g'atish qiymati-500000 p.b. 2010 yilning oxirida amortizatsiya xarajatlari qanchani tashkil qiladi

A)200000

B)150000

V)100000

G)50000

3 masala

“Peyper” kompaniyasi avtomashinani 2009 yil 1 sentyabrda 32000 ming so'mga sotib oldi. 2010 yil 23 aprelda bu mashina xalokatga uchradi, natijada uning qiymati 1500 so'mgacha kamayrdi. 2010 yil 23 aprelda bo'lgan buxgalteriya o'tkazmalari bu mashina buyicha quyidagi qoldiqlarini ko'rsatadi:

Qiymati 32000

Tuplangan amortizatsiya 8200

1. Avtomashinaning bu o'tkazmagacha bo'lgan balans qiymati qanday?

Qiymat

-tuplangan amortizatsiya

-balans qiymati

2. Xalokatdan keyingi qoldiqlarni to'g'ri to'zatisht uchun o'tkazmalar qiling.

3. Avtomashinaning bu o'tkazmadan keyingi balans qiymati qanday?

-tuplangan amortizatsiya

-balans qiymati

4 masala

Quyidagi kompaniyaning qayta baxolashgacha bo'lgan balansi keltirilgan. Qayta baxolash koeffitsienti 1,5

	Hisob varaqlar №№	31.12.20 09 y.	31.12. 2009 y.
Aktivlar			
Pul mablag'lari		200	
TMZ		300	
Asosiy vositalar		10000	
Tuplangan amor.		2000	
Asosiy vositalarning sof qiymati		8000	
Jami aktivlar		8500	
Majburiyatlar			
To'lanadigan hisob varaqlar		2000	
Jami majburiyatlar		2000	
Xususiy kapital			
Ustav kapitali		5000	
Taqlsimlanmagan foyda		1500	

Zaxira kapitali			
Jami xususiy kapital		6500	
Jami majburiyatlar va xususiy kapital		8500	

1. Qayta baxolashning aks ettirish uchun jurnal buxgalteriya o'tkazmasini bering.

2. agar to'g'atish qiymatiga ega bo'lmagan uskina besh yil davomida to'g'ri chizikli usul orkali amortizatsiya qilingan bo'lsa, qayta baxolashgacha xar yillik amortizatsiya summasi qancha bo'ladi?

3. Qayta baxolashdan keyin xar yillik amortizatsiya summasini hisoblang.

4. qayta baxolashdan keyingi taqkoslama buxgalteriya balansini to'zing.

5 masala

“Penmeyker” kompaniyasi o'z asosiy vositalari to'g'risidagi quyidagi axborotga ega.

Hisobvaraq raqami	qoldiq
0110	235000
0120	485000
0220	190000
0130	160000
0230	87000
0150	42000
0250	16000
0140	68000
0240	21000

Kompaniya ishlab chiqarish asbob-uskunalarini uchun yillar soni summasi usulini, ofis asbob-uskunalarini va mebeli uchun kamayib boruvchi qoldiq usuli va xizmat qilish muddati 30 yil va kolddik qiymati 80000 sum bo'lgan bino uchun tunri hisobdan chiqarish usulini qo'llaydi. Asbob-uskunaning xizmat qilish muddati qoldiq qiymatisiz 10 yilga belgilangan. Ofis asbob-uskunalarini va mebelning xizmat qilish muddati 5 yil mebelidan qoldiq qiymati yo'q, ofis asbob-uskunalarining qoldiq qiymati 6000 sum.

1. “penmeyker” kompaniyasi asosiy vositalarining sof balans qiymati qanday?

2. “Penmeyker” kompaniyasi asosiy vositalar buyicha kerakli moliyaviy ochib berishlarning tayyorlang.

Mavzu: Nomoddiy aktivlar hisobi

1-masala

1. “Maustrep” kompaniyasi yangi turdagi sichkon to'tadigan qopqon ishlab

chiqardi. Bu kompaniya kopkon ishlab chiqarish bilan shugullanadi va sotish uchun muljallangan chngi turdagi kopkonni sotiladigan mahsulotlar katorida ishlab chiqarishga tayyorgarlik kuryapti. Buxgalteriya hisob-kitlblari buyicha Yangi turdagi kopkonni ishlab chiqarishga ketadigan xarajatlar xodimloarga ish haqi, materiallar, sinov va xokazolarni kushib hisoblanganda bir yilda 120000ni tashkil qilar eqan. Buni kompaniyaning buxgalteriya yozuvlarida qanday aks ettirish mumkin?

2. Uch yildan keyin “Maustrep” krmpaniyasi yangi kopkonga olingan patentni “Kritter Kecher” kompaniyasiga sotilgan. “Kritter Kecher” kompaniyasi patent uchun 160 ming tuladi. Patentning amal qilish muddati 20 yil. Bu operatsiya “Kritter Kecher” kompaniyasining buxgalteriya yozuvlarida qanday aks ettiriladi. Biror bir sharx talab etiladmi, agar talab etilsa ular qanday sharxlar?

3. Ikki yil o'tgandan so'ng “Rodent Riders” nomli yangi kompaniya “Kritter Kecher” kompaniyasidan bk patentni 200 minga sotishni surada “Kritter Kecher” kompaniyasidan bu patentni sotmaslikka qaror qildi, chunki bu ularning eng muvaffakiyatli chiqqan mahsuloti edi. “Kritter Kecher” kompaniyasiga bu patentning bozor qiymatidagi o'zgarishininig qanday aks ettirishi kerak?

2-Masala.

Buxgalteriya balansida ko'rsatilgan patent “Umid” kompaniyasi tomonidan 2009 yilning 31 dekbrida sotib olingan. Ushbu patent 2008 yilning 31 dekabrda berilgan edi. Patent qiymati xukukiy xizmat qilish davri ichida xarajatlarga hisobdan chiqarilishi lozim.

1. Yillik amortizatsiya me'yori quyidagini tashkil qiladi.
2. Amortizatsiya hisoblash buyicha yillik jurnal yozuvlari.
3. 2009 yilning 31 dekabr xolatiga nomoddiy aktivlarning qiymati tashkil qiladi:

Dastlabki qiymat

-Hisoblangan amortizatsiya

-Balans qiymati

Mavzu: Investitsiyalar hisobi

1- Masala

Investitsiyalar foizlarining hisob kitobi.

15 aprelda kompaniya 14% yillik foiz stavka bilan 200000 sumlik investitsiya qildi.

IZOX:

Foizni hisoblash uchun 365 kunlik yil olinadi.

Foizlarning qanday summasi 30 aprelda aprel uchun hisoblanadi?

Foizlarning qanday summasi 31 mayda may uchun hisoblanadi?

2-Masala

“Galina” kompaniyasining ishlari muvofakiyatli kechmokda va unda

investitsiyalar kiritish uchun bush mablag'lar bor. Quyidagi operatsiyalarni aks ettiring:

2 oktyabr 2008 yilda emissiyadan bir qancha vaqt o'tgandan keyin kimmatli kogos olingan edi. Uning nominal qiymati 1000000, "Galina" bu summa bilan birga 500000 summada kimmatli kogosda hisoblangan foizlar va 25000 brokerga komission haqlarini kushgan xolda tuladi. Jami to'lanadigan summa – 1075000. Kimmatbaxo kogosning to'lanadigan muddati 2009 yil 1 sentyabr.

A) kimmatli kogos qisqa muddtlimi yoki uzoq muddatli hisoblanadimi?

B) kompniya "Galina" kompaniyasi o'zining joriy investitsilarining haqiqiy bozor qiymati buyicha, uzoq muddatli investitsilarning – sotib olish qiymati buyicha aks ettiradi. 31 dekabr 2008 yilda bu kimmatli kogosning bozor kiy mati 930000 bo'lgan. Agar lozim bo'lsa, bozor qiymatini o'zgarishini aks ettirish uchun provodka o'tkazing.

V) "Galina" kimmatli kogosni 2009 yil 30 martda sotdi va uning hisobiga 1300000 oldi. "Galina" tegishli yul bilan sotish sanapsiga 350000 bo'lsan foizlarni hisobladi va ular zaridordan olingan summa ichiga kiritlgan. Sotish buyicha operatsiyani aniqlang.

G) 2009 yil 1 aprelda "Galina" bu pullarni bir qismini boshqa investitsiya uchun ishlatdi. Bu nominal qiymat 1000000 bo'lgan kimmatli kogos edi. Birok "galina" sotuvchiga 1190000 tuladi, chunki bu kimmatli kogos chiqarilgan keyin foiz stavkalari tushgan edi va yangi kimmatli kogos buyicha ancha pastrok foiz stavkalari taqlif qilinar edi. Xarid bilan bog'liq boshqa xarajatlar bo'lmadi, va xarid o'z ichiga hisoblangan foizlarni olmas edi, chunki sotuvchi sotish kunida muntazam foiz to'lovlarni olgan edi. Kimmatli kogosni to'lash muddati 2009 yil 1 dekabr. Bu kimmatli kogosninig kogosning xaridini aks ettiring.

D) bu investitsiya qisqa muddatli yoki uzoq muddatli investitsiyalariga karaydimi?

E) Agar "Galina" foiz stavkalarini o'zgarishlarini ko'tayotgan bo'lsa, va kimmatli kogosni keyingi olti oy davomida foyda olish uchsun sotmokchi bo'lsa, bu investitsiya qisqa muddatli yoki uzoq muddatli bo'ladimi?

J) Agar kimmatli kogos uzoq muddatli deb tasniflansa, va uning bozor qiymati 2009 yil 31 dekabrda 1400000 ni tashkil qilayotgan bo'lsa, bu o'zgarish jurnallarida qanday hisob qilinadi?

Z) Kimmatli kogos buyicha ustamaning yozilishi bilan bog'liq oylik operatsiyani aks ettiring.

2009 yil 31 dekbrga bo'lgan kimmatli kogosning balans qiymati qanday?

2009 yil 1 dekbrga bo'lgan kimmatli kogosning balans qiymati qanday?

I) "Galina" obligatsiyani to'lash muddatigacha sotmaydi. To'lash kunida tegishli yul bilan 150000 miqdorda foizlar hisoblangan edi, biroq olinmagan. Foizlar to'lash summasining olinishini aks ettiring.

"Keys-stadi" ko'rinishidagi masala

Mol yetkazib beruvchilardan xom ashyo olindi
Schyot fakturadagi summa 10 000 000 so'm

QQS 2 000 000 so'm
savdo chegirtmasi 5%

Talab qilinadi.

- Xom ashyoning haqiqiy qiymatini hisoblang
- Ushbu summalarni tegishli schyotlarda qayd qiling
- Mol yetkazib beruvchi bilan hisoblashishni amalga oshiring.

4-Mavzu. Investitsiyalar hisobi.

1-masala

AVS kompaniyasining moliyaviy hisobotlarida quyidagi xolatlardan qaysi birlarining bog'liq tomonlari to'g'risidagi ma'lumot shaklida ma'nosining ochish kerakligining aniqlang va o'z javobingizni tushintiring.

Mazmuni. Bog'liq tomonlar-ochib berishlar

Xa/nima uchun yo'q/nima uchun

1. B kompaniyaning 30% AVS

kompaniyaga tegishli bo'lib,

AVS kompaniyasi mahsulotning

10%ni yil davomida sotib oldi.

2. V kompaniyasi AVS kompaniyasi

Aktsiyalarning 51%iga ega. AVS

kompaniyasi mahsulotning 1%ni

yil davomida sotib oldi.

3. AVS kompaniyasi V kompaniyasi

mahsulotning 1/2%ni sotib oldi

4. AVS kompaniyasiprezidentining turmush

o'rtog'i AVS kompaniyasining mahsulotining

1/2%ni yil davomida sotib oldi.

5. AVS kompaniyasi direktorlaridan

Bittasining katta o'g'li AVS

Kompaniyasiga xom ashe zaxiralarining

10%ni sotdi va AVS kompaniyasi yil

Yil davomida sotib oldi.

2-masala

BOG'LIQ TOMONLARNI ANIQLASH

Quyidagi sanab o'tilgan o'zaro munosaabatlarining qaysilari A kompaniyasi uchun №08 va №14 standartlarga muvofiq bog'liq tomonli ekanligini aniqlang va xar bir javobni tushuntiring.

Mazmuni bog'liq tomonlari

Xa/nima uchun yo'q/nima uchun

1. A kompaniyasi direktorlari kengashining a'zosi

2. A kompaniyasining bosh buxgalterii

3. A kompaniya katta mablag' tolga bank raisi
4. B kompaniyasi, Ushbu kompaniyaning 30% A kompaniyasiga tegishli
5. A kompaniyasi aksiyalarning 2 % ga ega bo'lgan va ayrim xallarda A kompaniya mahsulotini sotib oladigan Moliya vaziri
6. V kompaniyasi A kompaniyasining 51% aksiyasiga ega
7. A kompaniyas prezidentining turmush o'rtog'i
8. A kompaniyasining direktorlaridan biring katta o'g'li
9. A kompaniyasining doimiy xaridori, uning asosiy xaridori hisoblanadi.
- 10.

“Keys-stadi” ko'rinishidagi masala

Mol yetkazib beruvchilardan tovarlar qabul qilindi. Schyot-fakturada 10 000 000 so'm va transport-tayyorlov harajati –600 000 so'm qabul qilish jarayonida 1 500 000 so'mlik tovar kam chiqqanligi aniqlandi va tegishli tijorat dalolatnomasi tuzildi.

Talab qilinadi.

- Qabul qilingan TMZ haqiqiy tannarxini hisoblang.
 - Mol yetkazib beruvchilarga beriladigan da'vo summasini hisoblab chiqing.
 - Ushbu da'vo bo'yicha tegishli hujjatni tuzing.
- Qabul qilingan tovarlar va da'vo summasini tegishli schyotlarda

5-Mavzu. Materiallar hisobi

Masala.

Maqsad - materiallar omboridagi ro'yxatdan o'tkazish qaydnomalarini rasmiylashtirish tartibini o'rganish.

Vazifa - belgilangan tartibda balansdagi mablag'lar ro'yxatini tuzish.

Masalani bajarish uchun ma'lumotlar.

“Tong” OAJ ning ehtiyot qismlari saqlanadigan omborda bosh muxandis - V.A Pulatov, hisobchi- T.P.SHaripov, mexanik - I.I. Rasulov tarkibidagi komissiya ombor mudiri A.I. Mamatov ishtirokida omborda ehtiyot qismlarni borligi tekshirilgan. Tekshirish natijasida chetga chiqishlar aniqlangan (qiyoslash qaydnomasiga qarang).

1. Amalga oshirgan ro'yxatdan o'tkazish xujjatlari bo'yicha OAJ rahbari qanday qaror qabo'l qilish kerakligini ko'rsating.

Qiyoslash qaydnomasi

Ehtiyot qismlarning nomi	CHiqish narx	Mavjudligi aniqlangan		Hisob ma'lumotlari bo'yicha mavjud		Natija			

		Soni	Sum ma so'm	Soni	Summa so'm	Soni	Summa so'm	Soni	Summa so'm
1.Korbyuratorlar	2300	5		5					
	1200	3		4					
2.Yarim o'qlar	0	2		3					
3.Radiatorlar	3200	6		5					
4.Tormoz	0								
kalotkalari	8000	6		6					
5.Faralar		3		3					
6.Oldingi oyna	1122	10		12					
7.Shestirnalari	2	8		7					
8.Tamplari	6790	10		11					
9.Filtrlar	0								
10.Praketskalar	3976								
(oraga	6								
solinadigan	3800	15		17					
narsalar)	5	10		9					
11.Porshinlar	4666	7		9					
12.Yon tomon	0								
oynalari									
	2000								
	2700								
	8								
	1206								
	0								

Masalani bajarish uchun ma'lumotlar

Mablag'larning haqiqiy mavjudligini hisob ma'lumotlaridan farqlanishi quyidagi sabablarga bog'liq:

1) Radiatorlar, shesternalar, filtrlar va yon tomon oynalari ortiqchaligi hisobot oyidai korxona xodimlari tomonidan xarid qilinganligi haqidagi hkjjatlar o'z vaqtida taqdim yetilmaganligidan kelib chiqqan.

2) Kalodkalarining kamomadi, hali ularning hujjatlarini to'liq rasmiylashtirmasdan turib berilganligidan kelib chiqqan.

3) Ombor mudiri tomplari va pomlarning kamomadi sabablarini izohlab berolmagan.

Topshiriq- ro'yxatdan o'tkazish natijalarini buxgalteriya hisobida aks ettirish.

Masala.

Maqsad- buxgalteriya hisobi registrlarining mazmunini o'rganish.

Vazifa - joriy yilning 1- apreldagi schyotlar bo'yicha qoldiq (salıdo) asosida bosh daftarga sintetik schyotni ochish.

Masalani bajarish uchun ma'lumotlar

Joriy yilning 1- apreldagi buxgalteriya hisob schyotlari qoldig'i

Schyotning nomi	Summa (ming so'mda)	
	Debet	Kredit
0001- "Asosiy vositalar"	100000	
0002- "Asosiy vositalarni eskirishisi"		11273
0004- "Nomoddiy aktivlar"	8754	
0005- "Nomoddiy aktivlar amortizatsiyasi"		900
1000- "Materiallar"	18950	
2010- "Asosiy ishlab chiqarish"	32980	
2810- "Ombordagi tayyor mahsulot "	300	
2910- "Ombordagi tavarlar"	2425	
5010- "Kassa"	494	
5110- "Hisob-kitob schyoti"	44980	
6010- "Mol yetkazib beruvchilar va pudratchilarga to'lanadigan schyotlar"		31300
4010- "Xaridorlar va buyurtmachilardan olinadigan schyotlar"	1128	
6240 "Soliqlar va majburiy to'lovlar bo'yicha kechiktirilgan majburiyatlar "		5560
6510. "Sug'urta bo'yicha to'lovlar"		5710
6710- "Mehnat haqi bo'yicha xodim bilan hisob-kitoblar "		21080
6970- "Hisobdor shaxslarga berilgan qarz"		251
4220- "Xizmat safari uchun berilgan avans"	746	
8700- "Taqsimlanmagan foyda"		12841
8300- "Ustav kapitali"		89309
6820- "Qisqa muddatli qazlar "		26730
8520- "Rezerv kapitali "		5803
Jami	210757	210757

1. Joriy yilning 1- apreldagi schyotlar bo'yicha qoldiq (salıdo) asosida bosh daftarga sintetik schyotni oching.

2-topshiriq.

Xo'jalik operatsiyalari asosida joriy yilning apreli uchun ro'yxatga olish qayd daftarini tuzing, sintetik schyotlarda bu xo'jalik operatsiyalari aks ettiring va ayrim schyotlar bo'yicha analitik schyotlar oching.

Masalani bajarish uchun ma'lumotlar.

Joriy yilning aprelidagi xo'jalik operatsiyalari

Operatsiyalar nomi	O'lchov birligi	Miqdori	Summa (ming so'mda)
1 "Lochin" korxonasidan qurilish bloklari kelib tushgan	Dona	250	
2.Hisob-kitob schyotidan olingan materiallar uchun mol yetkazib beruvchi schyoti to'landi			2100
3 Asosiy ishlab chiqarishga berildi: SHifer Bo'yoq Bloklar jami	dona kg dona	20 5 17	
4.Asosiy ishlab chiqarishga sarflangan elektr energiyasi uchun shahar elektr tarmog'i schyoti to'lashga qabul qilindi			18000
5. Asosiy ishlab chikarish xodimlariga ish xaki xisoblandi			20000
6. Korxona xodimlari ish haqlaridan daromad solig'i ushlab qolindi		x	26000
7. Yagona ijtimoiy to'lovga ajratma hisoblandi (summa mustaqil ravishda aniqlanadi)			
8. Hisob-kitob schyotidan byudjetga xodimlarning ish haqlaridan daromad solig'i bo'yicha qarzdorlik to'ladi.		x	
9. Hisob-schyotidan kassaga chek bilan pul olindi.		x	22000
10. Kassadandan ish haqi berilgan		x	18000
11.Ta'minatchi O.M. Tojievga material xarid qilishga hisobdorlik summasi berildi		x	460
12. Ta'minatchi O.M. Tojiev tomonidan xarid qilingan bo'yoq omborga topshirildi	kg	4	200
13. Ta'minatchi O.M. Tojiev tomonidan hisobdorlik summasining qoldig'i kassaga qaytarildi		x	260

14 Asosiy ishlab chiqarishdagi asosiy vositalarga eskirish hisoblandi		x	1200
15. Hisob-kitob schyotidan qarzdorlikni to'landi: "Lochin" korxonasiga SHahar elektr energiya tarmog'iga jami.		x x	2403 2000 4403
16. Hisob-kitob schyotidan bankning qisqa muddatli kredit foizlari hisoblab o'tkazildi		x	1000
17. Hisob-kitob schyotidan yagona ijtimoiy to'lov bo'yicha qarzdorlik summasi to'landi		x	900
18. Hisob-kitob schyotiga xaridorlardan pul kelib tushdi		x	1280
Jami			

1000- "Materiallar" schyotining analitik schyotlari bo'yicha qoldiqlar

Materialning nomi	O'lchov birligi	Miqdori	Narxi (so'm)	Summa (so'm)
SHifer	dona	400	11800	4720000
Bo'yoq	kg	35	5000	175000
Bloklar	dona	100	60000	600000
Jami	x	x	x	5495000

"Keys-stadi" ko'rinishidagi masala

Quyidagi ma'lumotlar asosida sub'ektda sarflar bo'yicha kassaning jamg'arma smetasini tayyorlang:

No	Oylar	Mehnat haqi	Materiallarni sotib olish	Ishlab chiqarish ustama sarflari	Kapital quyilmani moliyalashtirish	Dividentlarni to'lash
1	Yanvar	1000000	580000	1300000	-	-
2	Fevral	1300000	600000	1500000	-	-
3	Mart	1400000	600000	1500000	2000000	800000

Bundan tashqari:

a. 30 mart kuni 1 mln so'mlik kreditni to'lash

v. har oyda transport tashkilotlariga 30000 so'm to'lash (xizmatlar kelgusi oyda ko'rsatiladi).

d. mol yetkazib beruvchilarga qarzar quyidagi tartibda to'lanadi:

- 50 % kreditor qarzi paydo bo'lgan vaqtida
- 50 % kreditor qarzi keyingi oyda
- e. mehnat haqi hisoblangan oyda to'lanadi.

- Yuqorida keltirilgan ma'lumotlar va shartlarga asoslangan holda o'zining mablag'ining yetishi yoki kredit olish zarurligini aniqlang.

- Agarda o'zining mablag'i yetishmasa olinishi zarur bo'lgan kredit summasini aniqlang.

6-Mavzu. Mehnat va unga haq to'lash hisobi

“Keys-stadi” ko'rinishidagi masala

Kompaniyaning marketing bo'limi bo'yicha faoliyatining na-tijasini, yalpi foydani chetlanishini aniqlang.

E s l a t m a: Marketing bo'limi har bir tovar bo'yicha sotish hajmi va birlik mahsulotning bahosi bo'yicha javobgar.

Sotilgan mahsulotlarning hajmi, tannarxi, bahosi va yalpi foyda bo'yicha quyidagi ma'lumotlar mavjud.

№	K o' r s a t k i c h l a r	Haqiqatda	Reja	Farqi
1	Birlik mahsulot bo'yicha yalpi foyda so'm	200	180	- 20
2	Sotilgan mahsulotning hajmi, dona	15000	20000	- 5000
3	Sotishdan olingan yalpi foyda, so'm	30000000	39600000	- 9600000
4	Birlik mahsulotning sotish bahosi, so'm	2000	1980	200
5	Sotilgan mahsulotning tannarxi, so'm	1800	1800	-

V. Quyidagi omillarning yalpi foydani hajmiga ta'sirini tahlil qiling:

a. Sotilgan mahsulotning hajmi

v. Mahsulotning sotish bahosi

d. Birlik mahsulotga to'g'ri kelgan foyda

D. Yalpi foydani hajmi bo'yicha chetga chiqishlarning sabablarini va marketing bo'limining javobgarlik darajasini aniqlang.

7-Mavzu. Xarajatlari hisobi

7- “Keys-stadi” ko'rinishidagi masala

Kontsernning mamlakatimiz hududlarida joylashgan, lekin yuridik shaxs huquqiga ega bo'lmagan bir nechta filiallari mavjud:

1). A filialining faoliyatini yorituvchi ko'rsatkichlar:

- mahsulotni sotish hajmi – 50000 dona

- mahsulotning rejadagi bahosi - 500 so'm
- me'yordagi tannarxi - 400 so'm
- haqiqatda sotilgan - 60000 dona
- sotishdan olingan daromad - 30000000 so'm

Talab qilinadi:

a. A filiali bo'yicha foydaning umumiy o'zgarishini aniqlang

v. Foydaning o'zgarishiga ayrim omillarning ta'sirini aniqlang

2). V filiali uch turdagi mahsulot ishlab chiqaradi. Uning xo'jalik faoliyatining natijalarini yoritadigan quyidagi ko'rsatkichlar mavjud:

№	Mahsulotlar turi	Reja bo'yicha		Haqiqatda	
		Sotish smetasi, dona	Foydaning miqdori, so'm	Sotilgan mahsulot	Foydaning miqdori, so'm
1	A	40000	10000	45000	10200
2	V	100000	100000	90000	95000
3	D	150000	180000	130000	150000
	jami	290000	97930	265000	107580

Talab qilinadi:

A. Mahsulotlarni sotishdan olingan yalpi foydaning quyidagi omillarning ta'sirida o'zgarishi aniqlansin:

a. sotilgan mahsulotlar tarkibining o'zgarishi

v. sotilgan mahsulotlar bahosining o'zgarishi

d. olingan foydaning ulushining o'zgarishi

8-Mavzu. Mahsulot, tovar (ish, xizmat) lar va ularni sotish hisobi

8- "Keys-stadi" ko'rinishidagi masala

Kompaniya o'zining faoliyatida asosan ikki turdagi (A va V) mahsulot ishlab chiqaradi. Ishlab chiqarishning umumiy hajmining 50% A mahsulot va 25% V mahsulot tashkil qiladi va A mahsulotning yillik hajmi 1000 dona va V mahsulotning yillik hajmi esa 500 donani tashkil qiladi. Har bir mahsulot birligining tasdiqlangan me'yorlari bo'yicha hisoblangan tannarxi bo'yicha quyidagi ko'rsatkichlar mavjud:

№	Xarajatlarning moddalari	A	V	Jami
1	Xom ashyo va material sarflari	1800	1200	3000
2	O'zida ishlab chiqarilgan yarimfabrikatlar, transfert bahoda	3100	600	3700
3	Ishlab chiqarishdagi ishchilarning mehnat haqi	700	1300	2000
4	Ijtimoiy muhofaza jamg'armasiga ajratma	280	520	800
5	Ishlab chiqarishning ustama xarajatlari	1500	2800	4300
6	Me'yoriy xarajatlarning jami	7380	6420	13800

7	Sotish bahosi (q.q.s. qo'shilmagan holda)	8000	6800	14800
8	Ishlab chiqarishdan olingan foyda (birlik mahsulot bo'yicha)	620	380	1000

Talab qilinadi:

A. Rejada ko'rsatilgan hajmda mahsulot ishlab chiqarish va ishlab chiqarish bilan sotish hajmining teng bo'lishi sharti asosida ishlab chiqarishdan kutilayotgan foyda hajmini hisoblab chiqing.

V. +uyidagilarga:

a. jami me'yoriy xarajatlar

v. sotilgan mahsulotning bahosiga nisbatan xarajatlarning ay-rim moddalari bo'yicha va mahsulotlarning ayrim turi bo'yicha birlik mahsulotning me'yoriy tannarxini tahlil qiling.

D. Kompaniyaning umumiy foydasiga mahsulot turlarining ulushi bo'yicha va yuqorida keltirilgan shartlarga asosan mahsulot haj-mining me'yoriy tannarxining ta'sirini tahlil qiling.

E. A va V mahsulot bo'yicha foyda darajasini oshirish uchun kompaniyaning rahbariga taklif bildirishnoma yozing. Ushbu taklifda muammoni yechishning har xil usullarini:

a. o'tgan yilga nisbatan materiallarni sotib olish bahosining o'zgarishi

v. kelgusida materiallarni sotib olish siyosatini belgilash va boshqalarga asosan isbotlang va ko'rsatib bering.

9-Mavzu. Kapital, fondlar va moliyaviy natijalar hisobi

9- "Keys-stadi" ko'rinishidagi masala

Kompaniyaning sopol idishlarini ishlab chiqaruvchi tsexi ikki turdagi (A va V) mahsulot ishlab chiqaradi. Ushbu tsexda 50 ta ishchi haftasiga 40 soatdan ishlaydi. A mahsuloti uchun tas-diqlangan me'yoriy mehnat haqi donasiga 20 so'm va V mahsuloti uchun 30 so'm. Me'yor bo'yicha tsexning ishchilariga soatiga 6 so'm hi-soblanadi. Belgilangan soatdan ortiqcha ishlagani uchun birinchi ikki soatiga 1,5 barobar va ishsiz turib qolganligi uchun esa tas-diqlangan ta'rif darajasining 2/3 qismi to'lanadi. Kompaniya faoliyatining uch oyi ichida quyidagi ko'rsatkichlar mavjud:

№	Ko'rsatkichlar	Oylar		
		I	II	III
1	Ishlab chiqarilgan mahsulotning hajmi, ming dona - A mahsulot - V mahsulot	30.0 20.0	30.5 19.5	40.0 20.5
2	Ishlab chiqarishdagi ishchilarga to'langan mehnat haqi, ming so'm	1317.0	1238.0	1596.0
3	Asosiy ishlab chiqarishda ishchilarning			

	ishlagan ish vaqti, soat	200000	198000	236000
4	Ishlab chiqarishdagi ishchilarga to'langan vaqtlarning miqdori, soat:			
	- asosiy ishlab chiqarishdagi	190000	180000	206000
	- ortiqcha ishlagan vaqti	5000	3000	10000
	- ishsiz turgan vaqti	5000	15000	20000

Talab qilinadi:

A. a. Ikkinchi va uchinchi oylarda birinchi oyga nisbatan mehnat sarflari bo'yicha chetga chiqish hisoblansin.

v. Birinchi, ikkinchi va uchinchi oylardagi me'yorga nisbatan chetga chiqishlar hisoblansin.

d. Umumiy chetga chiqish va uning smetadagi foydaga ta'sirini sharxlang.

V. Mehnat haqining darajasi bo'yicha chetga chiqish, uning ko'pa-yishi, bekor vaqtiga to'lovlar va ortiqcha ishlagan soatiga to'lov-larni hisoblab chiqing.

D. Mehnat unumdorligi bo'yicha chetga chiqishni hisoblang. Ushbu chetga chiqishning sabablarini ko'rsating. Mehnat unumdorligi bo'yicha chetga chiqishning smetadagi foydaning hajmiga ta'sirini aniqlang.

10-Mavzu. Soliqlar va boshqa majburiy to'lovlar hisobi

1- masala

BUXGALTERIYA HISOBİ FOYDASI VA SOLIQQA TORTILADIGAN FOYDA. FOYDA SOLIG'I BUYICHA BUXGALTERIYA O'TKAZMALARI

Valentina Konstrakshn kompaniyasi faoliyatining birinchi yil natijalari moliyaviy natijalar to'g'risidagi hisobotda ko'rsatilgan; ular soliq tulaguncha bo'lgan foyda summasi bilan ifodalangan.

Quyidagi moliyaviy hisobot buyicha voyda va soliq solinadigan fotsda orasidagi farq ko'rsatilagn. Bu farq sanalardagi farq natijasidir. Buxgalteriya maqsadlaridagi amortizatsiya 120000 so'mni tashkil etadi.soliq maqsadlaridagi amortizatsiya 150000 so'mni tashkil etadi.

Talab qilinadi:

Valentina Konstrakshn kompaniyasining soliq deklaratsiyasi aks ettiriladigan soliqqa tortiladigan summani hisoblang.

Agar kompaniya uchun soliq stavkasi 40%ni tashkil qilsa, soliqqa tortiladigan foyda asosida xozirgivaqtda to'lanadigan fotsda solig'ini hisoblang.

Agar moliyaviy natijalar to'g'risidagi hisobotdagi soliq to'languncha bo'lgan foyda summasi kompaniya xozirgi vaqtda tulaydigan soliq summasi bo'lganxolda, kompaniya tulaydigan fotsda solig'ini hisoblang. "Valentina Konstrakshn" kompaniyasi kelgusi davrlarga muddatini o'zaytirgan soliqni hisoblang. Bu 20va 3 savollarning javoblari orasidagi farqdir.

Kompaniya foyda solig'ini aks ettiradigan jurnalbuxgalteriya yozuvlarini o'tkazing.

Foyda solig'i to'languncha bo'lagm foydadan boshlab, moliyaviy natijalar to'g'risidagi hisobotning to'zing.

2-Masala

1. 2009 yil 15 martda “Ruslan Strongamz” kurilish kompaniyasi 2010 yil 15 martda 500000 p.b.da dividendlar to’lashi haqida e’lon qiladi.

A) Dividendlar e’lon qilinishi paytidagi xo’jalik muomalasini aks ettiring.

B) Dividendlar to’lanishi vaqtiga bo’lgan xudalik muomalasini aks ettiring.

2. “Sergey Rizot” kompaniyasi ularga mijozlar olib keladigan avtobus xaydovchilariga mijozlardan olingan tushumning 5%ni miqdorida vositachilik to’lovlar beradi. Bu mijozlardan olingan tushum avgustda 220000 p.b.ni tashkil qiladi. Kompaniya xaydovchilarga to’lovni keyingi oyga amalga oshiradi. 31 avgustda bo’lgan vositachilik to’lovlra buyicha majburiyatlarning hisobga olish uchun kerakli xo’jalik muomalalarini aks ettiring.

3. “Компьютер Vis” компьютер kompaniyasi o’zining eng yaxshi sotuvchisi, Olegni u mijozlar bilan uchrashishi mumkin bo’lgan seminarga yuboradi, va xizmat safari xarajatlariga avans sifatida bunga 20000 p.b. beradi. Oleg seminarlarda vaqtni yaxshi o’tkazishni xush kuradi, u xamma berilgan pullarni va yana chuntagidan 2000 so’mni sarif qiladi. Ishga u oyining oxirgi ish kunida keldi, uning boshi qattiq og’riyapti, biroq kompaniya prezidenti u bilan shu zaxotiyoyq uchrashmoqchi. Prezident Olegga xamma sarflangan pullarni to’lashga rozi, chunki uning ish safari ko’p tavarlarni sotishga yordan berdi. Biroq uning xamma xarajatlarining tekshirish va kompesatsiyani berishga vaqt kolmayapti, chunki Oleg ishdan vaqtlitiroq ketib, bosh ogrigidan aspirin olmokchi. Avansni xarajatlarni va Olegga tegishli kompensatsiyani to’zatish buyicha xo’jalik muomalasini aks ettiring.

3-masala

2010 yil oktyabr oy uchun AVS savdo kompaniyasi ma’muriy xodimlarga 6200 miqdorda, sotuvchilarga 12000 miqdorda ish haqi hisobladi; ushlab kolishlar daromad solig’i buyicha 1450 ijtimoiy fondga 2,5%- 455ni tashkil qiladi.

Vazifa

Buxgalteriya xo’jjatlarida quyidagilarni aks ettirish:

Ma’muriy va savdo xodimlarini ish haqini hisoblashlari.

Ish haqidan ushlamlarni.

Ish haqining to’lanishini.

4-masala

Maishiy texnika ishlab chiqaruvchi “Kelli” sanoat kompaniyasi o’z faoliyatining 2010 yil 1 yanvarda boshladi. Ishlab chiqarish faoliyatining bir oyi uchun kompaniya quyidagi xarajatlarni qiladi:

Mol yetkazib beruvchidan schet-faktura buyicha 140000 p.b.ga xom ashyo va materiallar sotib olingan, plyus 28000 QQS summasi;

Ijar buyicha xarajatdlar 10000ni tashkil qiladi, plyus 2000 QQS summasi;

Telefonda foydalanish xarajatlari 2500ni plyus 500 QQS summasi;

1500 summada hisob varaq buyicha kamunal xizmatlar uchun to’lovi plyus 300 QQS; xususiy shaxsdan 4000 p.b.da yordamchi materiallar sotib olingan.

Kushimcha axborot:

Yanvarda 800 birlik mahsulot ishlab chiqarilgan edi;
Yanvar oxirida xamma mahsulotlar bir birligi uchun 300 baxoda sotilgan edi;
Sotish daromadi 240000.

Vazifa:

Buxgalteriya provodkalarini aks ettirish.

To'lanishi yoki byudjetdan koplanishi lozim bo'lgan QQS summasini hisoblash.

5-masala

Konserva chiqaradigan "Kliff" kompaniyasi yangi konservatsiya qiladigan mashina sotib olish uchun bankdan 2500000 sum miqdorida kredit oldi. Kreditni taminlash maqsadida bank mashinani o'zining va "Kliff" kompaniyasining tavar moddiy zaxirasini ushlab kolish xukukini talab qildi. Vekselni to'lash muddati-5 yil, yillik foiz stavka 20%. Xar yili kompaniya 500000 sum asaosiy summa va yil uchun foizlarni to'lashi lozim. Bank bilan bo'lgan bitimda, kompaniyaning joriy likvidligi koeffitsienti 2.0*dan pastga tushsa, kredit darhol tuliq qaytarilib beriladi, degan shart mavjud. Kredit 2008 yil 10 noyabrda olingan edi.

Bitim to'zish davriga "Kliff" kompaniyasi 25000000 sumli k joriy aktivlarga, 15000000 sum uzoq muddatli va boshqa aktivlarga, 12000000 sumlik joriy majburiyatlar va 18000000 sumlik uzoq muddatli va boshqa majburiyatlarga ega edi.

2008 yil 31 dekabrda buxgalteriya balansida bu qarzning qanday summasi joriy majburiyat deb aks ettirilishi kerak?

2008 yil 31 dekabrda balansida bu qarzning qanday summasi uzoq muddatli majburiyat deb aks ettirilishi kerak?

Bu qarz buyicha qanday ochib berishlarni qilish kerak va bu ochib berishlar qaysi schetlarga tegishli?

Tushintirish xatini yozing.

Kompaniya foydali bo'lganligi va unda ko'p pul mablag'lari bo'lganligi sababli, kompaniya rahbariyati yirik investitsiyalarni uzoq muddatli kimmatli kogozlarga quyish yuli bilan foydani yanada oshirishga qaror qildi.

2009 yil iyunida "Kliff" kompaniyasining bosh buxgalteri ushbu investitsiyalar natijasida joriy aktivlar 20000000 sum, uzoq muddatli va boka aktivlar 24000000 sum, joriy majburiyatlar 12800000 sum, uzoq muddatli va boshqa majburiyatlar 21000000 sum bo'lganligini aniqladi.

O'tkazilgan moliyaviy ko'rsatkichlar taxlilidan keyin bosh buxgalter provodka kiritish kerakmi?

Agar kerak bo'lsa qanday provodka?

"Keys-stadi" ko'rinishidagi masala

Kelgusi oyda sotish hajmining oshishi kutilmoqda. Ushbu mahsulotga bo'lgan mavsumiy talab sotish hajmining 6,5 tonnagacha o'sish imkoniyatini yaratadi, natijada qo'shimcha ombor maydoniga bo'lgan talabni yuzaga chiqaradi. Demak, omborxona uchun ijara haqi yana 100000 so'mga ko'payadi, har bir mahsulot bo'yicha o'zgaruvchan xarajat 5% ga oshadi. Magazin orqali o'ralgan

holda shaybalarni ayrim sotish natijasida uning sotish bahosi 10% ga oshadi. Yuqori rentabellik darajasidagi mahsulotning tarkibi gayka tomoniga o'zgaradi, natijada sotiladigan mahsulotlarning turlari quyidagi ko'rinishda bo'ladi: boltlar 4000 kg, gaykalar 1750 kg va shaybalar 750 kg.

Talab qilinadi:

A. Mavsumiy talabning o'sish sharoitida zararsizlik nuqtasini va xavfsizlik chegarasini (% da) hisoblang.

V. Firmaning yangi sharoitdagi foydasini hisoblang va uning o'z-garishiga ta'sir qiladigan omillarni aniqlang.

11-Mavzu. Moliyaviy hisobot

11- “Keys-stadi” ko'rinishidagi masala

Mol yetkazib beruvchilardan tovarlar qabul qilindi. Schyot-fakturada 10 000 000 so'm va transport-tayyorlov harajati –600 000 so'm qabul qilish jarayonida 1 500 000 so'mlik tovar kam chiqqanligi aniqlandi va tegishli tijorat dalolatnomasi tuzildi.

Talab qilinadi.

- Qabul qilingan TMZ haqiqiy tannarxini hisoblang.
- Mol yetkazib beruvchilarga beriladigan da'vo summasini hisoblab chiqing.
- Ushbu da'vo bo'yicha tegishli hujjatni tuzing.
- Qabul qilingan tovarlar va da'vo summasini tegishli schyotlarda aks ettiring.

Takrorlash uchun savollar:

- Tovar moddiy zaxiralari va ularning mohiyati nimada?
- Tovar moddiy zaxiralari ahamiyati nimada?
- Tovar – moddiy zaxiralari kandy turkumlanadi?
- Tovar moddiy zaxiralari xisobining kandy vazifalari mavjud?

12-Mavzu. Boshqaruv hisobini tashkil etish

12- “Keys-stadi” ko'rinishidagi masala

Xo'jalik yurituvchi sub'ekt bir turdagi mahsulot ishlab chiqarishga ixtisoslashgan va quyidagi ko'rsatkichlar mavjud:

- yil davomida sotilgan mahsulotning hajmi 1000 dona
- sotilgan mahsulotning bahosi 3000 so'm
- ishlab chiqarilgan mahsulotga sarflangan o'zgaruvchan xarajat-lar 2 mln so'm
- doimiy xarajatlar 500 ming so'm

Talab qilinadi:

A. Ishlab chiqarilayotgan mahsulot hajmining kritik nuqtasini va zararsizlik nuqtasidagi ishlab chiqarish hajmini aniqlang.

V. Jami ishlab chiqarilgan mahsulot va mahsulotning birligi bo'yicha olinadigan marjinal va sof daromadni hisoblab chiqing.

D. Foyda (rentabellik darajasi) grafigini tuzing. Sof foyda va sof zararining maydonini ko'rsating.

E. Xavfsizlik hududidan kelib chiqqan holda ishlab chiqarish hajmining diapazoni (chegarasi)ni aniqlang.

13-Mavzu. Byudjetlashtirish va xarajatlarni nazorat qilish

13- “Keys-stadi” ko'rinishidagi masala

Mahsulot ishlab chiqarish bo'yicha sub'ektda quyidagi ma'lumotlar mavjud (birlik mahsulotga):

Ko'rsatkichlar	Reja	Haqiqatda
Asosiy harajatlar	15000	14500
Ishlab chiqarish ustama harajatlari	5000	5000
Mahsulot hajmi	1500	1600

Talab qilinadi:

1. Jami mahsulotning rejadagi tannarhini hisoblang.
2. Jami mahsulotning haqiqiy tannarhini hisoblang.
3. Ushbu summalarga tegishli schyotlarda qayd qiling.

14- “Keys-stadi” ko'rinishidagi masala

Tuzilgan shartnomaga muvofiq xaridorlarga bajarilgan ish topshirildi.

- Kontraktda ko'rsatilgan qiymat 4 500 000
- Ishning rejadagi tannarxi 3 000 000
- Ishning haqiqiy tannarxi (tejalgan 3%) _____?
- Muomala natijasi bo'yicha olingan foyda yoki zarar summasi _____?

Vazifa:

1. Sotilgan mahsulotning tannarxi schyotlarda qayd qilinsin.
2. Sotilgan mahsulotdan olingan daromad tegishli schyotlarda aks ettirilsin.
3. QQS aks ettirilsin.
4. Moliyaviy natija aniqlansin.